

วิชา THG4113

วรรณกรรมแบบเรียนภาษาไทย

หัวข้อ แบบเรียนภาษาไทยในยุคปัจจุบัน



แบบเรียนภาษาไทยหลัง “ยุคเปลี่ยนแปลง” ด้วย
ความเจริญก้าวหน้าของสังคมในหลายด้าน
โดยเฉพาะ**ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี** ทำให้
มีการปรับรูปแบบและเนื้อหาของแบบเรียนมากขึ้น
เกิดเป็น**แบบเรียนภาษาไทยในยุคปัจจุบัน** ซึ่ง
มีความเกี่ยวข้องกับความรู้วิชาการด้านต่าง ๆ
ประกอบด้วย

1. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร-แผนการศึกษา-แผนพัฒนาการศึกษา

2. ความรู้เกี่ยวกับหลักจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาการพัฒนา

3. ความรู้เกี่ยวกับการพิมพ์-การเลือกและจัดวางรูปภาพ

4. ความรู้เกี่ยวกับแบบเรียนที่ดี

1. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร-แผนการศึกษา-แผนพัฒนาการศึกษา

สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นสมัยที่เริ่มมีการใช้หลักสูตรเป็นสมัยแรก ทำให้การเรียนการสอนเป็นระบบและมีแบบแผนมากขึ้น เพราะ **หลักสูตร** คือ รายวิชา เนื้อหาวิชา ประสบการณ์ กิจกรรมทางการศึกษาต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย

1. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร-แผนการศึกษา-แผนพัฒนาการศึกษา (ต่อ)

เนื้อหาในหลักสูตรประกอบด้วย

“จุดมุ่งหมาย” เป็นทิศทางว่าผู้เรียนจะพัฒนาไปในลักษณะใด

“เนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้” เป็นความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม ทักษะ ทักษะ เพื่อพัฒนาผู้เรียน

“การนำหลักสูตรไปใช้” เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูมีบทบาทสำคัญ

“การประเมินผล” เป็นส่วนที่เกิดขึ้นหลังจากนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อปรับปรุงให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร-แผนการศึกษา-แผนพัฒนาการศึกษา (ต่อ)

เอกสารหลักสูตรฉบับแรก คือ “พิกัดสำหรับการศึกษา ร.ศ. 111” (พ.ศ. 2435) (จิตรา ทองเกิด, 2546, น. 113 อ้างถึงใน รังรอง เจียมวิจักขณ์, 2561, น. 93) นับเป็นหลักสูตรที่มีระเบียบแบบแผนฉบับแรกที่กระทรวงธรรมการ ประกาศใช้ในโรงเรียนมูลสามัญ เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน ร.ศ. 111



เอกสารหลักสูตรฉบับแรก คือ “พิกัดสำหรับการศึกษา ร.ศ. 111”

การปรับปรุงหลักสูตรครั้งหลังเกิดจากการปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2542

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
ซึ่งขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 12 ปี

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
เพื่อขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 12 ปี เป็น 15 ปี

สมัยรัชกาลที่ 5 ยังริเริ่มให้มีการจัดทำแผนการศึกษาชาติ
ซึ่งเดิมเรียกว่า “โครงการศึกษาชาติ”

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 จึงเปลี่ยนชื่อเป็น
แผนการศึกษาแห่งชาติ

ตั้งแต่ พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา “แผนการศึกษาแห่งชาติ” จัดเป็นแผนงานหลักที่ช่วยให้การ
จัดการศึกษาของชาติมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและการพัฒนา
ประเทศโดยรวม

เมื่อแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิมสิ้นสุดลง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำ
แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 เป็นแผนระยะยาว 20 ปี

วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ ชาติ 20 ปี

“คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ
ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21”



แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ

1. เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ
2. เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ
3. เพื่อพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ รู้รักสามัคคี และร่วมมือกันกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

(สำนักเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2560, น. จ)



ในปี พ.ศ. 2501 มีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ
ซึ่งจัดเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดทิศทางและ
ขอบเขตในการพัฒนาการศึกษาของชาติ ให้
เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมของชาติด้วย จึงต้องมีการปรับปรุง
หลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกัน

เนื้อหาโดยสรุปของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

- การมุ่งที่ “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา
- ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้เป็นคนดี เก่ง มีความสุข มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ก้าวทันโลกและวิทย์การอันทันสมัย
- พัฒนาความรู้คุณธรรม อยู่ในกรอบศีลธรรมของแต่ละศาสนา
- อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
- สร้างสรรค์สังคมให้สงบสุข
- เอื้ออาทรเพื่อนมนุษย์ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
- มีความรู้ที่เป็นสากล
- รู้จักดำรงความเป็นไทย

จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ เมื่อนำมาพิจารณาจุดหมายของหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 6-7) สรุปได้ว่า
การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์

ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

มีความรู้ในการคิดแก้ปัญหา

การใช้เทคโนโลยี

มีทักษะชีวิต

มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

มีความรักชาติ

ยึดการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

มีจิตสำนึกอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย สิ่งแวดล้อม และมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ให้สังคม

ให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข



คำถามชวนคิด

ให้นักศึกษาพิจารณาว่า หนังสือรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยในแต่ละระดับ
มีเนื้อหาและกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 อย่างไร

2. ความรู้เกี่ยวกับหลักจิตวิทยา



2.1 ช่วงระดับประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (อายุระหว่าง 6/7-11/12 ปี)



เด็กในวัยนี้เป็นช่วงวัยของการพัฒนาความ
อุตสาหกรรมพยายาม เป็นวัยที่ต้องการความรัก
ความอบอุ่น มีอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ต้องการ
การยอมรับเป็นสมาชิกกลุ่ม การแสดงความคิด
ริเริ่มสร้างสรรค์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของคน
ในกลุ่ม นอกจากนี้ยังเป็นช่วงวัยที่ต้องปรับตัว
กับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ เช่น ครู เพื่อน และ
โรงเรียน เด็กในวัยนี้จึงเป็นวัยที่เหมาะสมที่จะสอน
ให้เด็กรู้จักพฤติกรรมดี – ชั่ว – ถูก - ผิด

ความสนใจการอ่านของเด็กวัยนี้ คือ กลอนง่าย ๆ นิทานเกี่ยวกับสัตว์ สัตว์พูดได้ เรื่องจริงในชีวิตประจำวันใกล้ตัว ไปสู่เรื่องราวผจญภัยสำหรับเด็กชาย และเริ่มอ่านนวนิยายสำหรับเด็กหญิง

ส่วนกิจกรรมเหมาะสมสำหรับเด็กวัยนี้ ได้แก่ กิจกรรมประเภททักษะ เช่น วาดเขียน ร้องรำ กีฬา ดนตรี หรือกิจกรรมกลุ่มที่สร้างนิสัยให้ร่วมมือกันและ แข่งขันกัน กิจกรรมที่ให้คิดใช้เหตุผล (รังรอง เจียมวิจักขณ์, 2560, น. 97)

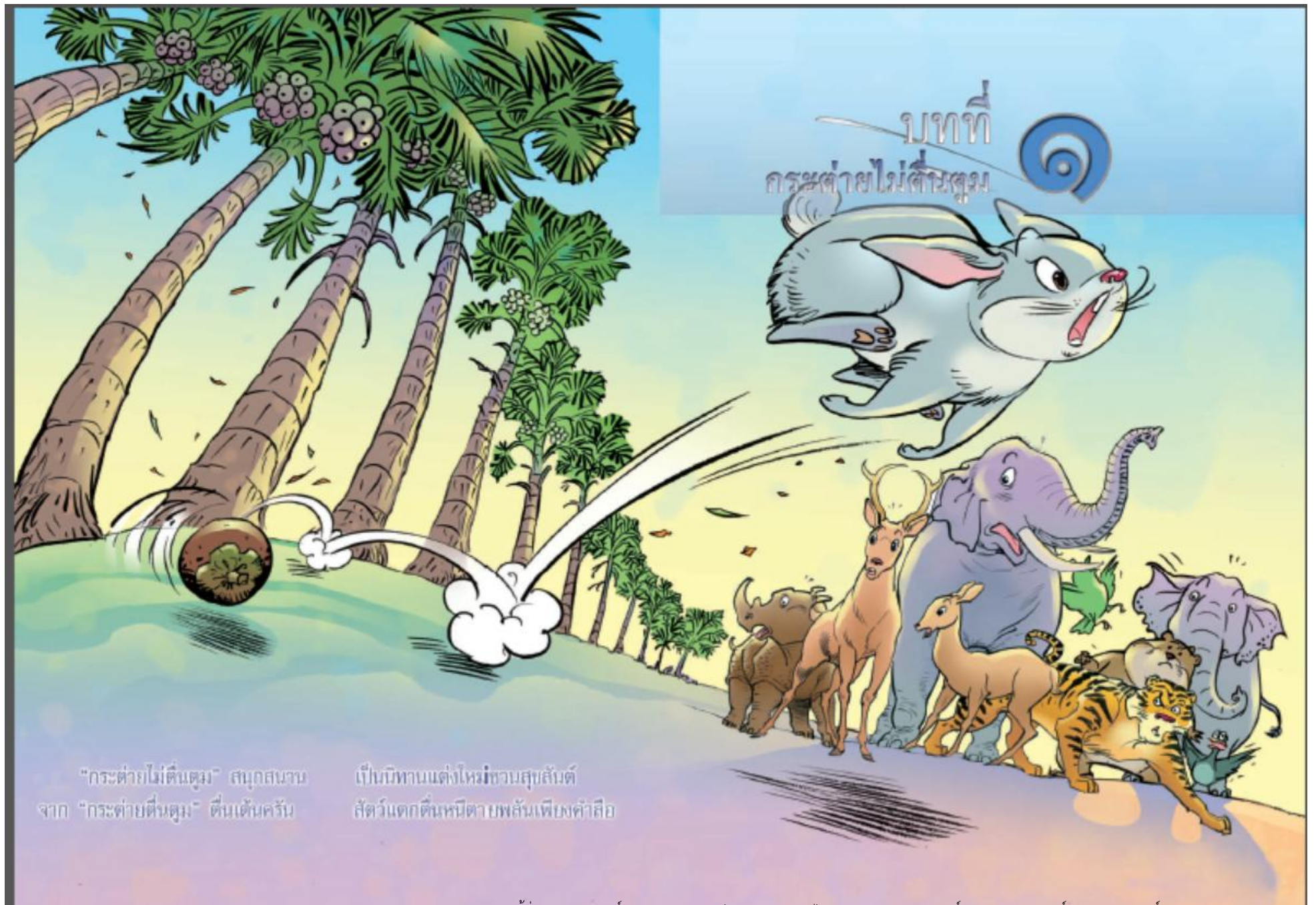
ช่วงระดับประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย
(อายุระหว่าง 6/7-11/12 ปี)



ในหนังสือเรียนวรรณคดีลำนํ้า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 บทที่ 1 เรื่อง “กระต่ายไม่ตื่นตูม” มีเนื้อหาที่เป็นนิทานเกี่ยวกับสัตว์ และยังโยงเข้าสู่นิทานสุภาษิต เพื่อสอนไม่ให้ประพฤตินั้น เป็นแบบ “กระต่ายตื่นตูม” ทั้งยังมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับ หลักจิตวิทยาของเด็กช่วงวัยนี้เป็นกิจกรรมฝึกให้คิดอย่างมี เหตุผล



หนังสือเรียน
วรรณคดีลำนํ้า
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 บทที่ 1 เรื่อง
“กระต่ายไม่
ตื่นตูม”



หนังสือเรียน วรรณคดีลำนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 บทที่ 1 เรื่อง “ กระต่ายไม่ ตื่นตูม ”

ชวนคิด ชวนคุย

๑. ลองคิดว่า ลูกกระต่ายขาวและลูกกระต่ายดำในเรื่องนี้มีลักษณะนิสัยเหมือนกับกระต่ายในนิทานเรื่อง *กระต่ายตื่นตูม* หรือไม่ อย่างไร
๒. หากให้นักเรียนเป็นตัวละครในบทเรียนนี้ จะเลือกเป็นตัวละครใด เพราะเหตุใด
๓. เหตุใดแม่กระต่ายจึงเล่านิทานเรื่อง *กระต่ายตื่นตูม* ให้ลูกฟัง
๔. ลองพิจารณาว่า ธรรมชาติของกระต่าย กับกระต่ายในนิทานเรื่องนี้ มีอะไรที่เหมือนกันและต่างกันบ้าง
๕. นักเรียนเคยฟังข่าว อ่านข่าว ได้ยินเรื่องราว หรือพบเห็นเหตุการณ์ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับนิทานเรื่อง *กระต่ายตื่นตูม* บ้างหรือไม่ ลองยกตัวอย่างให้เพื่อนฟัง และถ้านักเรียนอยู่ในเหตุการณ์นั้นจะอย่างไร



ชวนอ่าน ชวนคิด

อ่านสำนวนอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับกระต่าย

สำนวน	ความหมาย
กระต่ายขาเดียว หรือ กระต่ายสามขา	ยืนกรานในสิ่งที่พูด แม้ไม่เป็นความจริง ก็ไม่ยอมรับ สำนวนนี้มีที่มาจากนิทานเรื่องมือยู่ว่า เด็กวัดคนหนึ่งแอบกินกระต่ายย่างที่ชาวบ้านนำมาถวายพระไป ๑ ขา เมื่อพระถามว่า ขากระต่ายหายไปไหน เขาก็ตอบว่ากระต่ายมี ๓ ขา พระถามซ้ำอีกหลายครั้ง ทุกครั้งเขาก็ยังยืนกรานคำตอบเดิม สำนวนกระต่ายสามขา ในปัจจุบันนิยมใช้ว่า กระต่ายขาเดียว
กระต่ายหมายจันทร์	ชายหมายปองหรือหลงรักหญิงที่มีฐานะหรือสถานะสูงกว่าตนและไม่มีทางที่ความรักจะราบรื่นสมหวัง
กระต่ายแห่เสื่อ	ผู้น้อยที่ล้อเล่นกับผู้ที่มีกำลัง หรือมีอำนาจมากกว่า สำนวนนี้มีที่มาจากนิทานเรื่อง <i>กระต่ายแห่เสื่อ</i>
เปรี้ยวเป็นกระต่ายป่า	เปรี้ยวเปรี้ยว รวดเร็ว ว่องไวมาก

หนังสือเรียนภาษา พาที่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บทที่ 3 อ่านป้าย ได้สาระ

ภาษาพูด ภาษาเขียน

ภาษาพูดและภาษาเขียน สามารถใช้สื่อสารกันได้ทั้งวิธีพูดและวิธีเขียน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ความประสงค์ของผู้ใช้ภาษา และความสัมพันธ์กับผู้ฟัง หรือผู้อ่าน การใช้ภาษาควรเลือกสรรถ้อยคำที่สุภาพให้เหมาะสมกับบุคคล โอกาส สถานที่

ภาษาพูด	ภาษาเขียน
๐ เป็นภาษาระดับไม่เป็นทางการ ๐ ปรับเป็นภาษาเขียนได้ ถ้าคัดบทส่วนของสำนวนออก และคำบางคำในภาษาพูดออกเสียงไม่ตรงกับภาษาเขียน ๐ สร้างความรู้สึกที่เป็นกันเอง เพราะเป็นการสื่อสารโดยตรง จะมีลีลาทำท่วงท่าเสียงประกอบ ๐ ใช้ในการสนทนา สัมภาษณ์ อภิปราย พุดรายงาน ได้ว่าที่ เจรจาต่อรอง ชี้แจง ฯลฯ	๐ เป็นภาษาระดับแบบแผนหรือระดับทางการ ๐ เครื่องคิดต่อการใช้ถ้อยคำและคำหนึ่งถึงหลักภาษา ๐ มีความเป็นแบบแผนและต้องใช้ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ภาษา ๐ ใช้บันทึกข้อความจากการฟัง การอ่าน การแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ การเสนอความรู้ในรูปแบบต่างๆ ฯลฯ

ตัวอย่าง ภาษาพูด และภาษาเขียน

ภาษาพูด	ภาษาเขียน
๑. เป็นใจ ๒. งานยุ่งซะมิด ๓. ชนุนถูกน้อร่อยจัง ๔. ที่ริมคลองมีต้นไม้เยอะแยะ ๕. ข้อสอบนี้กล้วยมาก ๖. ผมไม่ชอบไปไหนมาไหน ๗. เขามาตั้งแต่ไก่โห่	๑. เป็นอย่างไร ๒. มีงานมาก ๓. ชนุนถูก (ผล) นี้อร่อยมาก ๔. ที่ริมคลองมีต้นไม้มากมายหลายชนิด ๕. ข้อสอบนี้ง่ายมาก ๖. ผมไม่ชอบไปไหน ๗. เขามาตั้งแต่เช้าตรู่



กิจกรรม

ชวนกันคิด ช่วยกันตอบ

๑. “รักเมืองไทย ร่วมใจทำดี” ทำดี หมายความว่าอย่างไร ได้แก่การกระทำอะไรบ้างที่นักเรียนสามารถทำได้
๒. อาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ มีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างไร
๓. กฎจราจรที่นักเรียนรู้จักได้แก่อะไรบ้าง
๔. ถ้าครอบครัวของนักเรียนจะซื้อรถคันใหม่ ควรคำนึงถึงอะไรบ้าง
๕. “โครงการ” แตกต่างจากการทำรายงานทั่วไปอย่างไรบ้าง

ชวนกันอภิปราย

หาข่าวอุบัติเหตุทางรถยนต์ที่ผ่านมา ช่วยกันอภิปรายสรุปสาเหตุและแนวทางแก้ไขเพื่อลดอุบัติเหตุ

ชวนกันหา

หาประโยคสามัญหรือประโยคพื้นฐานจากบทเรียนหรือที่อื่นๆ แล้วบอกส่วนประกอบที่เป็นประธานและภาคแสดง

ชวนกันเปลี่ยน

จัดกลุ่มนักเรียนเป็น ๒ กลุ่ม แต่ละกลุ่มหาประโยคที่เป็นภาษาพูด และภาษาเขียนในบทอ่าน โดย
 กลุ่มที่ ๑ เปลี่ยนภาษาพูดให้เป็นภาษาเขียน
 กลุ่มที่ ๒ เปลี่ยนภาษาเขียนให้เป็นภาษาพูด



2.2 ช่วงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (อายุระหว่าง 12/13-17/18 ปี)

เด็กวัยนี้เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ อาจจะมี ความขัดแย้งด้านสัมพันธภาพกับผู้ใหญ่ เพื่อนร่วมวัย เพื่อนต่างเพศ สังคม และมีความสับสนทางจิตใจ อาจมีพฤติกรรมเลียนแบบเพื่อน ในขณะที่เดียวกันก็อาจเป็นตัวของตัวเอง

เด็กวัยนี้รู้จักพัฒนาความคิดเป็นเหตุเป็นผล ชอบแสดง ความคิดเห็น วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัย ชอบจินตนาการ ชอบ อิสระ สนใจความเคลื่อนไหวทางสังคม และเหตุการณ์บ้านเมือง นอกจากนี้ชอบการเข้ากลุ่มและทำกิจกรรมกลุ่ม ดังนั้นกิจกรรมที่ เหมาะสมจึงควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมกลุ่มที่สร้างสรรค์ ทำท่าย แปลกใหม่ ตื่นเต้น

ความสนใจการอ่านของเด็กวัยมัธยมศึกษาตอนต้นและ ตอนปลายมักแตกต่างกันตามเพศ



เด็กชายมักสนใจเรื่องผจญภัย ประวัติศาสตร์
ชีวประวัติ เครื่องยนต์กลไก

เด็กหญิงชอบเรื่องนวนิยายรักใคร่ สะเทือน
อารมณ์ เรื่องแต่งเกินจริง คำประพันธ์ บทละคร



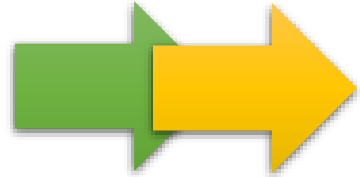
3. ความรู้เกี่ยวกับการพิมพ์และการจัดรูปเล่ม

3. ความรู้เกี่ยวกับการพิมพ์และการจัดรูปแบบ

การจัดทำแบบเรียนควรคำนึงถึงความรู้เกี่ยวกับการพิมพ์ การใช้สี การใช้รูปภาพ และ**การทำรูปแบบของแบบเรียน**



ขนาดของ
ตัวอักษรและสี
ของตัวอักษร



มีความสำคัญต่อการใช้สายตา เพราะจะช่วยเรื่องการอ่าน ภาณุญาพร
นิตยประภา (2534, น. 75) ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับขนาดของตัวอักษร
ว่า “นักเรียนชั้นเล็กชอบตัวพิมพ์ขนาดโต นักเรียนชั้นสูงชอบตัวพิมพ์
ขนาดเล็กลง” ซึ่งขนาดของตัวอักษรที่สำนักพิมพ์ปฏิบัตินั้น วิริยะ
สิริสิงห์ (2550, น. 46) ให้รายละเอียด ดังนี้

ขนาดของ
ตัวอักษรและสี
ของตัวอักษร
(ต่อ)

ถ้าเป็นหนังสือที่ให้นักเรียน และผู้สูงอายุอ่าน **แบบตัวอักษร
ควรมีหัว** เพราะจะอ่านง่ายกว่าตัวอักษรที่ไม่มีหัว



เด็กอนุบาล ใช้ขนาด
24 พ้อยท์ขึ้นไป



เด็กประถม ใช้ขนาด
24 พ้อยท์



เด็กมัธยมต้น ใช้ขนาด
18 พ้อยท์



เยาวชน ใช้ขนาด 16
พ้อยท์

ขนาดของ
ตัวอักษรและสี
ของตัวอักษร
(ต่อ)

สีของตัวอักษรถ้าพิมพ์ด้วยสีน้ำเงินหรือสีเขียวจะให้ผลการเรียนรู้ดีกว่าสีดำ ทั้งยังควรให้สีของตัวอักษรตัดกับสีพื้นกระดาษให้มาก เพราะจะช่วยให้เด็กมองเห็นตัวพิมพ์ได้ง่ายด้วย



การใช้ภาพประกอบ และการจัดวาง ภาพประกอบ

ภาพประกอบช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียนได้ดี ช่วยเสริมความเข้าใจเนื้อหาในบทเรียน
ได้รวดเร็วขึ้น ทั้งยังมีส่วนช่วยสร้างจินตนาการให้แก่ผู้เรียนด้วย มีหลักว่า

เด็กอายุน้อย ภาพประกอบต้องมาก

เด็กอายุมาก ภาพประกอบน้อย โดยเฉพาะเด็กชั้นประถมศึกษา

ภาพที่ใช้ควรเป็นภาพสีเพราะสามารถดึงดูดความสนใจได้ดีกว่าภาพขาวดำ และยังสร้างความสมจริงได้มากกว่าด้วย หากจำเป็นต้องใช้ภาพขาวดำประกอบในหนังสือสำหรับเด็ก ก็ควรใช้ภาพขนาดใหญ่ เพื่อเป็นการทดแทนสีที่ขาดไป

การจัดวางภาพประกอบ ควรพิจารณาให้
ภาพประกอบเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหา หากมีภาพ
ขนาดใดก็ตาม เนื้อที่ส่วนที่เหลือจะต้องใส่เนื้อหา
หรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับภาพ

ทั้งนี้ภาพประกอบกับคำอธิบายจะต้อง
อยู่ในหน้าเดียวกัน

หนังสือหน้าซ้าย เด็กจะให้ความ
สนใจที่มุมบนซ้าย

หนังสือหน้าขวา เด็กจะให้ความ
สนใจที่มุมบนขวา



การใช้ภาพประกอบและ

การจัดวางภาพประกอบ

(ต่อ)

การจัดทำ รูปเล่ม

ขนาดเล่มของแบบเรียน ที่นิยมใช้ คือ ขนาด 8 หน้ายก (คือ ใน 1 แผ่นใหญ่พับแล้วได้ 8 หน้าหนังสือ) ขนาดคือ 7.5" x 10.25" เท่ากับขนาด A4 ซึ่งแม้ไม่ใช่ขนาดมาตรฐานสากล แต่ก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

วิธีการเข้าเล่ม เข้าเล่มด้วยการไสเส้น ทากาว แต่ปัจจุบันพัฒนาเป็นเครื่องทำเล่มอัตโนมัติ คล้ายการเย็บสันด้วยลวด แล้วนำมาทากาวแทน วิธีการนี้ดี เพราะไม่จำกัดความหนาของจำนวนหน้า เปิดอ่านง่าย ทำได้รวดเร็ว

การเลือกใช้กระดาษที่พิมพ์แบบเรียน นิยมใช้กระดาษปอนด์ เป็นกระดาษสีขาว สีขาวนวล หรือสีขาวออกเขียว ส่วนปก อาจใช้กระดาษอาร์ตการ์ดหน้าเดียวหรือสองหน้า ใช้ทำปกหนังสือปกอ่อน เพราะเป็นมัน เหมาะกับภาพสี

ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของแบบเรียน

ด้านรูปเล่มและการพิมพ์

ปกควรมีความทนทาน การออกแบบปกดึงดูดใจ

การเย็บเล่มควรมีความทนทาน

ส่วนประกอบต่าง ๆ ของหนังสือเรียนครบถ้วน ได้แก่ รายละเอียดการพิมพ์ คำประกาศให้ใช้ในโรงเรียน หน้าลิขสิทธิ์ คำนำ สารบัญ คำแนะนำการใช้หนังสือเรียน เนื้อเรื่อง สંગเขปประวัติผู้แต่ง ศัพทานุกรม ภาคผนวก และบรรณานุกรม

การพิมพ์ควรมีขนาดตัวอักษรเหมาะสมตามเกณฑ์ กระดาษที่ใช้ควรมีคุณภาพดี มีความหนาเพียงพอ มีภาพประกอบที่สื่อความชัดเจน

ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของแบบเรียน

ด้านเนื้อหา

แบบเรียนที่ดีควรมีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในรายวิชาของหลักสูตร และครบถ้วนตามรายวิชาของหลักสูตรที่กำหนด

แบบเรียนต้องมีความน่าเชื่อถือ ผู้เขียนต้องมีความรู้และเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่จะเขียน ต้องมีวุฒิการศึกษาตรง มีตำแหน่งหน้าที่การงานหรือประสบการณ์เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เขียน มีการอ้างอิงหลักฐานการค้นคว้าอย่างชัดเจน

แบบเรียนที่ดีควรช่วยส่งเสริมคุณค่าทางศีลธรรมและทัศนคติที่ดีงามของผู้เรียน ช่วยพัฒนาความรู้และทักษะกระบวนการคิด ฝึกทักษะทางภาษาทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน เนื้อหาทันสมัย มีประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของแบบเรียน

ด้านวิธีเขียนและสำนวน

ควรพิจารณาว่ามีวิธีการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ ชวนอ่าน ส่งเสริมการใช้ความคิด กระตุ้นให้สังเกตและค้นคว้าด้วยตนเอง ใช้ภาษาที่อธิบายเข้าใจง่าย ชัดเจน ไม่วกวน ไม่ควรใช้ประโยคยืดยาว สลับซับซ้อน ใช้ตัวอย่างประกอบการให้รายละเอียด ควรแสดงการเน้นข้อความสำคัญ ๆ

ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของแบบเรียน

ด้านกิจกรรมและแบบฝึกหัด

ควรพิจารณาว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ **เหมาะสมกับ** **วัยและความสนใจของผู้เรียน** มีความหลากหลายของกิจกรรมให้เลือกปฏิบัติ ช่วยให้สามารถฝึกทักษะทางภาษาไทยได้ครบทั้ง 4 ทักษะ ควรมีแบบประเมินตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ทวนสอบตนเองในแต่ละบท และอาจทำเฉลยไว้ เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเนื้อหา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*.

กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

ภิญญาพร นิตยประภา. (2534). *การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.

รังรอง เจียมวิจักขณ์. (2561). *แบบเรียนภาษาไทย: พัฒนาการจากอดีตสู่ปัจจุบัน*. ปทุมธานี: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิริยะ สิริสิงห. (2550). *กว่าจะเป็นหนังสือ*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

เสริมแสง พันธุมสุต. (2530). *พัฒนาการของแบบเรียนหลักภาษาไทย: วิเคราะห์เฉพาะแบบเรียนหลักภาษาชั้นต้น*. สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.